

Nr 172.

Av herr **Edberg m. fl.**, om anslag till bidrag för deltagande i Nordiskt sommaruniversitetets andra möte.

I augusti 1950 bildades Nordiskt sommaruniversitet såsom en sammanlutning av professorer och studenter vid samtliga nordiska universitet och högskolor. Dess syfte är att bevara och stärka enheten inom vetenskapen genom att ge nordiska akademiker möjlighet att sätta in studierna i det egna ämnet i ett större sammanhang. Det avser sålunda att motarbeta den isolering och ensidighet, som blivit en följd av den nödvändiga fackvetenskapliga specialiseringen. Särskilt eftersträvar Nordiskt sommaruniversitet att främja samarbetet mellan vetenskaperna, dels genom att behandla gränsämnen, som behöva belysas utifrån flera vetenskaper, dels genom att dryfta mera allmänna och teoretiska frågor och dels genom att ge akademiker från olika ämnesområden möjlighet att erhålla en inblick i varandras arbetsmetoder och problem. De nu existerande ämnesföreningarna och ämneskonferenserna ge lika litet som den normala universitetsundervisningen tillräckliga möjligheter eller incitament till en sådan ömsesidig orientering.

Inom de särskilda vetenskaperna vill Nordiskt sommaruniversitet stimulera till kritisk prövning av traditionella förutsättningar och till diskussion av metoder och problemställningar. Divergerande forskningsriktningar lämnas tillfälle att genom personlig kontakt mellan deras företrädare undanröja missförstånd och inleda positivt samarbete. På så sätt kan större förståelse även etableras mellan företrädarna för grundvetenskaperna och de tillämplade vetenskaperna, mellan sådana forskare som koncentrera sig på det vetenskapliga materialet och sådana som mera intressera sig för systematik och tolkning, definitioner och teoretiska förklaringar.

Dessutom eftersträvar Nordiskt sommaruniversitet att ge studenter och vetenskapsmän en djupare inblick i andra sidor av kultur- och samhällsliv såsom litteratur, musik, bildande konst, etik, religion, politik, ekonomi o. s. v. Nordiskt sommaruniversitet arbetar genom att anordna studiecirklar, samtal och föredrag dels i de olika universitetsstäderna, dels på ett årligt, gemensamt sommarmöte. Vart och ett av de nordiska universiteten och högskolorna har sina egna traditioner, och vid varje akademisk läroanstalt finns det vissa ämnen eller forskningsriktningar som särskilt dominera. Nordiskt sommaruniversitet eftersträvar att utnyttja rikedomen i denna mångfald för att kunna sammanfoga den till ett organiskt helt. I främsta rummet vänder det sig till studenter, som genom några års veten-

skapliga studier förvärvat förutsättningar för att deltaga i detta arbete, och till yngre vetenskapsmän, som önska bevara sin kontakt med det vetenskapliga arbetet.

Organisationen ledes i varje universitetsstad av en lokalkommitté. Lokalkommittéerna utse en riksavdelning, som i sin tur väljer representanter till en nordisk styrelse. Det åligger de olika riksavdelningarna att bland annat anskaffa de medel som erfordras för att akademiska lärare och studenter från det egna landet skola kunna deltaga i sommarmötena.

Nordiskt sommaruniversitets första möte ägde rum på Askov i Danmark i augusti 1951. Vid detta möte var huvudämnet »Orsaksproblemet», vilket allsidigt belystes av företrädare för ett stort och representativt urval av vetenskaper. Erfarenheterna från mötet gävo tydligt vid handen, att sommaruniversitetet utgör en vetenskapligt betydelsefull och praktiskt genomförbar form för nordiskt kulturellt samarbete och att det tillgodoser ett behov, som icke kunnat tillfredsställas genom de gängse formerna för universitetsstudier och fackkongresser.

I en skrivelse av den 10 januari 1952, riktad till den nordiska kulturkommissionens svenska delegation, har ordföranden och sekreteraren i den svenska riksavdelningen av Nordiskt sommaruniversitet erinrat om att, på förslag av delegationen, Kungl. Maj:t (ur för främjande av nordiskt-kulturellt samarbete till Kungl. Maj:ts disposition stående medel) den 18 maj 1951 beviljade ett anslag av 9 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för svenskt deltagande i Nordiskt sommaruniversitets möte år 1951. Härutöver insamlades på enskild väg 1 495 kronor. I riksavdelningens skrivelse meddelas vidare, att 1952 års möte skall förläggas till Norge och att för detta möte som huvudämne valts »Människan och hennes miljö». Ämnet skall behandlas i 14 olika studiesektioner ur bland annat psykologisk, sociologisk, geografisk, politisk, social, religiös och filosofisk synvinkel.

Om innevarande års planerade möte skall kunna genomföras, är det nödvändigt, framhålles i skrivelsen, att det inom vart och ett av de deltagande nordiska länderna kan anskaffas medel för ifrågavarande lands deltagande i mötet. Kostnaderna för svenskt deltagande år 1952 beräknas uppgå till högst 34 500 kronor. Att beloppet så väsentligt överstiger det som krävdes för deltagande i Nordiskt sommaruniversitet 1951 beror på att Sverige vid sistnämnda möte var synnerligen underrepresenterat (35 deltagare) och på att deltagarnas resekostnader kunde reduceras tack vare betydande rabatter på de svenska och i synnerhet de danska järnvägarna, en förmån som icke kan påräknas i Norge. Vid beräkningarnas uppgörande har förutsättningen varit att mötet kommer att äga rum i närheten av Bergen (orten är dock ännu icke slutgiltigt bestämd från norskt håll), att mötet kommer att pågå i 17 dagar och att kostnaderna för varje deltagares uppehälle uppgå till 15 norska kronor per dag. Kostnadsfördelningen mellan de fem nordiska länderna har av Nordiskt sommaruniversitet beräknats på följande sätt:

Danmark:

1/3 av organisationskostnaderna	4 000 d.kr.
15 ledare: uppehålle 3 500, resor 4 000	7 500 d.kr.
50 deltagare: » 11 500, » 10 000	<u>21 000 d.kr.</u>
	33 000 d.kr.

Finland:

5 ledare: uppehålle 50 000, resor 75 000	125 000 Fmk
10 deltagare: » 100 000, » 150 000	<u>250 000 Fmk</u>
	375 000 Fmk

Island:

2 ledare: } uppehålle 13 000, resor 23 000	36 000 isl.kr.
8 deltagare: }	

Norge:

1/3 av organisationskostnaderna	4 000 n.kr.
15 ledare: uppehålle 3 825, resor 1 500	5 325 n.kr.
50 deltagare: » 12 750, » 5 000	<u>17 750 n.kr.</u>
	27 075 n.kr.

Sverige:

1/3 av organisationskostnaderna	3 000 s.kr.
20 ledare: uppehålle 4 000, resor 3 000	7 000 s.kr.
70 deltagare: » 14 000, » 10 500	<u>24 500 s.kr.</u>
	34 500 s.kr.

Till kostnadsberäkningen anmärkes följande: »Det är nödvändigt, att Sverige betalar sin andel av de allmänna omkostnaderna för mötet och att de personer, som utan någon ersättning offra en väsentlig del av sin sommarferie på den vetenskapliga och organisatoriska ledningen, få alla sina direkta omkostnader täckta. Men det är betydelsefullt, att också de andra deltagarna få täckning för sina utgifter helt eller i varje fall till största delen. Eljest kommer urvalet av deltagare att bero mera på vederbörandes ekonomiska ställning än på deras vetenskapliga kvalifikationer.» Härtill bör fogas, att uppställningen visar, att Sverige så till vida givits en särskilt gynnad ställning som dess andel i organisationskostnaderna upptagits till samma belopp som för Danmark och Norge, trots att Sverige avses bli talrikare företrätt än sina båda nämnda grannländer.

På grund av anförda omständigheter har den svenska riksavdelningen av Nordiskt sommaruniversitet anhållit, att den nordiska kulturkommissionens svenska delegation ville söka utverka ett anslag på största möjliga belopp intill 30 000 kronor till svenskt deltagande i sommaruniversitetets möte 1952.

Nordiskt sommaruniversitet har, såvitt vi kunna bedöma, redan genom sin

hittillsvarande korta verksamhet framträtt som en ytterst värdefull form av nordiskt kulturellt samarbete, som omfattas med livligt intresse i samtliga nordiska länder, även om Finland och Island av naturliga skäl icke kunna bli så väl representerade som övriga nordiska länder. Det är därför av stor vikt, att Sverige vid årets sommaruniversitet verkligen ges en representation, som svarar mot vårt lands ställning i det nordiska kulturutbytet, och att det till fullo deltagar i kostnaderna härför och icke låter en orimligt stor del av dessa falla på våra grannländer. Det belopp som krävs härför är emellertid för stort för att kunna bestridas ur i statsverkspropositionen äskade anslag för nordiskt-kulturellt samarbete (åttonde huvudtiteln, punkt 378). De belopp som i nämnda punkt upptagits för att stå till Kungl. Maj:ts disposition krävas för den nordiska kulturkommissionens arbete och andra angelägna nordiska samarbetsuppgifter. Vi hemställa därför,

att riksdagen måtte besluta att till den svenska riksavdelningen för Nordiskt sommaruniversitet såsom bidrag för deltagande i Nordiskt sommaruniversitets andra möte (1952) bevilja ett anslag av högst 30 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1952.

Rolf Edberg.

Filip Kristensson
i Osby.

Elis Håstad.

Gunnar Ericsson
i Näs.
